

NOTISER

Åter till Sollerön. Om kulturarv, folk och landsbygd. Cecilia Hammarlund-Larsson, Bo Larsson, Annette Rosengren (red.). Nordiska museet, Stockholm 2002. 255s., ill. ISBN 91-7108-484-1.

Grudbo på Sollerön. En byundersökning tillhör klassikerna inom den svenska etnologin, baserad på en omfattande fältundersökning som gjordes 1937 av Nordiska museets tjänstemän. Boken var en hyllnings-skrift till dåvarande professorn i nordisk och jämförande folklivsforskning, Sigurd Erixon och behandlar ämnen som byggnads- och bostadsskick, jordbruk, fiske, fäbodskötsel, samfärdsel, familj och gård, dräkt-traditioner och textil slöjd, bebyggelsesägnar med flera klassiska etnologiska teman. Sollerön, belägen mitt i Siljan, utgör liksom hela Siljansbygden ett sorts rotsystem för Nordiska museets verksamhet. Det var här, vid Siljans strand, som museets grundare, Artur Hazelius, bestämde sig för att börja samla och bevara den folkliga kulturen. Det var också från Dalarna som en stor mängd av de till museet först insamlade föremålen kom.

Sextio år senare återvände museipersonal från Nordiska museet till Sollerön. Inspirerade av en under 1980-talet framväxande reflexivitetsdiskussion har kulturforskare under senare tid återvänt till tidigare undersökta samhällen, där man försökt placera klassiska arbeten i nytt ljus för att belysa den komplexa problematiken bakom fältarbetet med frågor om vems verklighet det är som presenteras, om forskares och undersökta olika roller etc.

Det är mot denna bakgrund som *Åter till Sollerön* skall ses. Syftet är inte att studera Solleröns förändring utan man vill istället låta ön utgöra en ram för hur människor konstruerar och förhåller sig till olika aspekter på ett lokalt kulturarv.

Bo G. Nilsson ger inledningsvis den vetenskapshistoriska bakgrunden till 1937 års undersökning och visar hur Nordiska museets folklivsforskare sökte en nationell och social utopi i Ovensiljan. Han menar att folklivsforskarna under den moderniserande folkhemsepoken under 1930- och 40-talen bidrog till diskussionen om hur ett

demokratiskt framtidssamhälle kunde och borde formas. Etnologins sociala inriktning från 1930-talet belyste folkliga demokratiska lagbildningar med månghundraåriga traditioner i Sverige. Under 1940-talet fördes den historiska kunskapen om byarnas samarbetsformer in i diskussionen om efterkrigstidens demokratiska samhällsplanering av radikala folkhemsarkitekter.

Nordiska museet har, vid sin återkomst till Sollerön, samarbetat med Mora kommun, Sollerö hembygdsförening, etnologen Sylvia Måsan, född, uppvuxen och bosatt på Sollerön samt med Dalarnas Museum, något som också avspeglas i antologins artiklar. Dräktskicket behandlas ur olika perspektiv av Kerstin Ankert från Dalarnas Museum och Berit Eldvik från Nordiska museet. Elisabeth Brundin har studerat formerna för konfirmationen som passagerit generellt för Sverige och specifikt för Sollerön under 1900-talet. Sylvia Måsans två bidrag handlar om sollerömålet och dess betydelse på ön och om landskapets betydelse för lokal identitet. Cecilia Hammarlund-Larsson från Nordiska museet resonerar också kring kulturlandskapets ställning som en del av vårt kulturarv, medan hennes kollega Lena Palmqvist med utgångspunkt från Sollerön diskuterar vad som är värdefull bebyggelse. Annette Rosengren studerar bl.a. hembygds pionjärerna Karl Lärka och Håll Nils Mattson och frågar hur dagens ortsbor förhåller sig till hembygdsföreningen. Lantbrukaren Gunnar Håll får vi träffa i Bo Larssons ingående beskrivning av den moderne jordbrukaren. Fotografen vid Nordiska museet, Mats Landins bilder av kulturlandskapet utgör en sammanbindande stomme i boken.

Göran Hedlund, Lund

Svante Norrhem: *Den hotfulla kärleken. Homosexualitet och vanlighetens betydelse.* Carlssons. Stockholm 2001. 256 s., ill. ISBN 91-7203-918-3.

Historikern Svante Norrhem har skrivit en bok om homosexualitet i Västerbotten med fokus riktat mot perioden 1950–1980. De senaste årens studier om *sta-*